

14.4.15 Valinnaisaineet, 4lk

Äidinkieli

Valinnaisaine: Pelien maailma

Pelien maailma painottaa toiminnallista oppimista. Tavoitteena on vahvistaa oppilaan ajattelun, ilmaisun sekä vuorovaikutuksen taitoja pelien kautta. Kurssilla syvennetään äidinkielen opetussuunnitelman tavoitteita.

Tavoitteet	Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Valinnaistuntien sisällöt
T1 opastaa oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä ja ilmaisemaan mielipiteensä	S1	L1,L2,L7	<i>Omien pelien suunnittelu, ohjeistaminen sekä toteuttaminen yksin tai ryhmissä</i>
T2 ohjata oppilasta huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojen vaikutuksia ja huomioimaan toisten tarpeita ryhmäviestintätilanteissa	S1	L1,L2,L3,L7	<i>Selkeiden ja ymmärrettävien peliohjeiden tuottaminen yksin tai yhteistyönä toisten kanssa. Vuorovaikutustaitojen ja yhteistyötaitojen harjoittelua monipuolisesti erilaisissa pelitilanteissa. Voiton ja häviön käsittelyn oppimista.</i>
T10 kannustaa ja ohjata oppilasta kielentämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien tuottamista, myös monimediaisessa ympäristössä	S3	L1,L4,L5,L7	<i>Vuorovaikutusta, yhteistyötä ja hyvää käytöstä harjoitellaan pelitilanteissa. Oppilaita kannustetaan kokeilemaan erilaisia pelejä ja nauttimaan yhteisestä toiminnasta erilaisten pelien kautta sekä oppia kannustamaan ja opastamaan myös kavereita pelitilanteissa monipuolisesti.</i>
T13 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan, innostaa häntä tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan ja auttaa ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia	S4	L1,L2,L4	<i>Peliohjeiden ymmärtämisen ja lukemisen opettelu sekä erilaisten sääntöjen seuraamista. Monilukutaidon vahvistaminen. Omien peli-arvioiden sekä pelien esittelyn opettelu.</i>

Liikunta

Valinnaisaine: Pallopelit

Tavoitteet	Sisältö-alueet	Laaja-alainen osaaminen	Valinnaisten tuntien sisällöt
T1 kannustaa oppilaita fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntatehtäviä ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen	S1	L1, L3	<i>Valinnaisaineessa keskitytään erityisesti erilaisiin pallopeleihin ja pyritään tutustuttamaan oppilaat pallon kanssa liikkumiseen ja sen kanssa pelailuun.</i>
T2 ohjata oppilasta harjaanuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja	S1	L1, L3, L4	<i>Motoriikkaa kehitetään pallon avulla. Tutustutaan erilaisten pallojen liikkumiseen. Pyritään kehittämään oppilaiden pelisilmää ja peliälyä erilaisissa pallopeleissä..</i>
T4 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan että soveltamaan välineenkäsittelytaitojaan monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä käyttämällä erilaisia välineitä eri vuodenaikoina erilaisissa tilanteissa	S1	L3	<i>Tutustutaan pallopelien saloihin sisätiloissa, nurmella, hiekalla ja mahdollisuuksien mukaan vedessä. Pallopelejä pelataan erilaisissa oppimisympäristöissä rajoja rikkojen ja uutta kokeillen.</i>
T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa	S1	L3	<i>Ohjataan oppilasta pitämään huolta omasta fyysisestä kunnosta. Esitellään monipuolisesti harjoitteita, joiden avulla oppilas pystyy kehittämään ja ylläpitämään fyysisiä ominaisuuksiaan. Painopiste valinnaisaineessa on pelaamisessa.</i>
T6 opettaa uimataito, jotta oppilas pystyy liikkumaan vedessä ja pelastautumaan vedestä	S1	L3	<i>Mahdollisuuksien mukaan kehitetään vedessä olemisen taitoja palloillen.</i>
T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla	S1	L3, L6, L7	<i>Ohjataan oppilaita ottamaan huomioon pelitilanteissa eritasoiset pelaajat ja liikkumaan niiden mukaan. Ohjataan oppilaita käyttämään asianmukaisia suojavälineitä. Ohjataan oppilaita ymmärtämään lihahuollon merkitys ja toimimaan aktiivisesti oman kehonhuollon hyväksi.</i>
T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätämään toimintaansa ja tunnelmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen	S2	L2, L3, L6, L7	<i>Korostetaan yhteistoiminnallisuutta. Pohditaan yhdessä tunteita urheilussa ja niiden hillitsemisen merkitystä pelikentillä että arkielämässä. Opetellaan voittamaan ja häviämään, niin että kaikki voivat tuntien päätyttyä olla tyytyväisiä lopputulokseen. Opetellaan tuomarina toimimista.</i>
T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista	S2	L2, L6, L7	<i>Ohjataan oppilaita hakemaan välineet ja palauttamaan ne paikoilleen. Opetellaan tuomarina toimimista. Korostetaan kaikkien hyvän mielen merkitystä liikuttaessa.</i>

T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja	S3	L1, L2, L3	<i>Pyritään innostamaan oppilaita harrastamaan liikuntaa vapaa-aikana. Pohditaan yhdessä liikunnan merkitystä hyvinvoinnin kannalta.</i>
T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä	S3	L1, L2	<i>Ohjataan oppilaita kunnioittamaan eritasoisia pelaajia. Ohjataan oppilaita antamaan positiivista palautetta pelien aikana.</i>

Liikunta ja ympäristöoppi

Valinnaisaine: Liikunta ja retkeily

Liikunta ja retkeilykurssi painottaa toiminnallista oppimista. Tavoitteena on vahvistaa oppilaan lähiympäristön tuntemista, retkeilytaitoja ja motivoida liikunnallisuuteen. Valinnaisilla tunneilla syvennetään opetussuunnitelman tavoitteita.

Tavoitteet	Sisältö-alueet	Laaja-alainen osaaminen	Valinnaistuntien sisällöt
Liikunta T1 kannustaa oppilaita fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemalla erilaisia liikuntatehtäviä ja harjoittelemalla parhaansa yrittäen	S1	L1, L3	<i>Kokeillaan monipuolisesti eri liikuntalajeja ja mahdollisuuksien mukaan tutustutaan uusiin liikuntamuotoihin. Oppilaiden mielipiteitä kuunnellaan kurssin sisältöön liittyen.</i>
Liikunta T3 ohjaa oppilasta sekä vahvistamaan tasapaino- ja liikkumistaitojaan että soveltamaan niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä eri vuodenaikoina sekä eri tilanteissa	S1	L3	<i>Valinnaistunneilla liikutaan hyödyntäen eri vuodenaikojen vaihtelua erilaisissa oppimisympäristöissä, esimerkiksi luonnossa ja lähiympäristön liikuntakohteissa.</i>
Ympäristöoppi T1 synnyttää ja ylläpitää oppilaan kiinnostusta ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun sekä auttaa oppilasta kokemaan kaikki ympäristöopin tiedonalat merkitykselliseksi itselleen	S1 – S6	L1 – L7	<i>Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa ja osataan arvostaa rakennettua ja rakentamatonta lähiympäristöä. Mahdollistetaan myönteisiä kokemuksia ja elämyksiä omassa lähiympäristössä. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.</i>
Ympäristöoppi T9 ohjaa oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä	S2 – S6	L3	<i>Lisätään oppilaan tietoisuutta olemassa olevista lähialueen luonto-, liikunta- ja retkeilymahdollisuuksista. Tutustutaan erilaisiin kohteisiin ja kokeillaan monipuolisesti uusia asioita.</i>
Ympäristöoppi T10 tarjoaa oppilaalle mahdollisuuksia harjoitella ryhmässä toimimista erilaisissa rooleissa ja vuorovaikutustilanteissa, innostaa oppilasta ilmaisemaan itseään ja kuuntelemaan muita sekä tukea	S1 – S6	L2, L3	<i>Vuorovaikutusta, yhteistyötä ja hyvää käytöstä harjoitellaan monipuolisesti. Oppilaita kannustetaan kokeilemaan erilaisia asioita ja nauttimaan yhteisestä toiminnasta.</i>

oppilaan valmiuksia tunnistaa, ilmaista ja säädellä tunteitaan			
--	--	--	--

Ympäristöoppi

Valinnaisaine: Arjen sankarit

Arjen sankarit -valinnaisaine keskittyy arjen tilanteiden ja taitojen harjoitteluun sekä omasta arjesta selviytymiseen ikätasoisesti. Kiinnitetään erityistä huomiota kestäväan kehitykseen ja terveellisiin elämäntapoihin.

Tavoitteet	Sisältö- alueet	Laaja- alainen osaaminen	Valinnaisten tuntien sisällöt
T2: Ohjata ja kannustaa oppilasta asettamaan omia opiskelutavoitteita ja työskentelemään pitkäjänteisesti niiden saattamiseksi sekä tunnistamaan omaa ympäristöopin osaamistaan.	S1 ja S2	L1-5	<i>Koululaistaidot; tarpeen ja valinnan mukaan tarvittavien koululaistaitojen harjoittelu, esim. kokeisiin lukeminen, luistinten/kengännauhojen solmiminen</i>
T3: Tukea oppilaan ympäristötietoisuuden kehittymistä sekä ohjata oppilasta toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja – yhteisöissään kestäväan kehityksen edistämiseksi ja arvostamaan kestäväan kehityksen merkitystä itselle ja maailmalle.	Ympäristöoppi 4 lk: S1, S2, S3 ja S6	L1-L7	<i>Kierrätys ja esineiden korjaaminen (vaatteet, polkupyörä yms.)</i>
T3: Tukea oppilaan ympäristötietoisuuden kehittymistä sekä ohjata oppilasta toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja – yhteisöissään kestäväan kehityksen edistämiseksi ja arvostamaan kestäväan kehityksen merkitystä itselle ja maailmalle.	Ympäristöoppi 4lk: S1, S2, S4 ja S6	L1-L7	<i>Viihtyisä elinympäristö; kodin ja pihan siistinä pitäminen ja huolenpito, sisustaminen, tekstiilien huolto</i>
T8: Kannustaa oppilasta edistämään hyvinvointia ja turvallisuutta toiminnassaan ja lähiympäristössään ja ohjata oppilasta toimimaan turvallisesti, tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja itseään suojellen.	Ympäristöoppi 4 lk: S1, S2,	L1, L2, L3, L4, L5 ja L7	<i>Ensiaputaidot; tutustutaan hätäensiaputaitoihin ja hätäkeskukseen soittamiseen</i>
T 10: Tarjota oppilaalle mahdollisuuksia harjoitella ryhmässä toimimista erilaisissa rooleissa ja vuorovaikutustilanteissa, innostaa oppilasta ilmaisemaan itseään ja kuuntelemaan muita sekä tukea	Ympäristöoppi 4 lk: S1, S2, S3, S4 ja S6	L1-L7	<i>Jokapäiväisen arjen tilanteita; kaupassakäynti, rahankäyttö, virastoissa asiointi tms.</i>

oppilaan valmiuksia tunnistaa, ilmaista ja säädellä tunteitaan.			
T 10: Tarjota oppilaalle mahdollisuuksia harjoitella ryhmässä toimimista erilaisissa rooleissa	S1, S2 ja S3	L1-L7	<i>Juhlaetiketti; juhliin valmistautuminen ja niissä käyttäytyminen</i>
ja vuorovaikutustilanteissa, innostaa oppilasta ilmaisemaan itseään ja kuuntelemaan muita sekä tukea oppilaan valmiuksia tunnistaa, ilmaista ja säädellä tunteitaan.			
T 11: Ohjata oppilasta käyttämään tietoa ja viestintäteknologiaa tiedonhankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä sekä vuorovaikutuksen välineenä vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti.	Ympäristöoppi 4 lk: S1, S2 ja S6	L1 – L7	<i>Juhlaetiketti; juhliin valmistautuminen ja niissä käyttäytyminen</i>
T19: Ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden osa-alueita, arjen terveystottumusten merkitystä sekä elämäntapaa lapsuuden ja nuoruuden yksilöllistä kasvua ja kehitystä sekä rohkaista oppilasta harjoittelemaan ja soveltamaan terveysosaamistaan arjessa.	Ympäristöoppi 4 lk: S1, S2	L1, L2, L3, L4, L5 ja L7	<i>Terveet elämäntavat; esimerkiksi riittävästä unesta puhuminen, hygienia liikunta ja ulkoilu</i>
T19: Ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden osa-alueita, arjen terveystottumusten merkitystä sekä elämäntapaa lapsuuden ja nuoruuden yksilöllistä kasvua ja kehitystä sekä rohkaista oppilasta harjoittelemaan ja soveltamaan terveysosaamistaan arjessa.	Ympäristöoppi 4 lk: S1, S2, S4, S6	L1, L2, L3, L4, L6, L7	<i>Ruoka; terveelliseen ruokavalioon tutustuminen ja välipalan valmistaminen, aamupalan tärkeydestä puhuminen</i>

Äidinkieli ja kirjallisuus

Valinnaisaine: Yrittäjyys

Yrittäjyyden valinnaisilla tunneilla keskitytään toiminnalliseen ja aktiiviseen oppimiseen. Oppilas omaksuu sisukkaan, yrittelijään ja kekseliään elämänsenteen. Oppilas oppii tunnistamaan omat vahvuutensa ja oppii toimimaan ryhmässä. Oppilas ymmärtää oman käyttäytymisen ja vastuunkannon merkityksen yhteiskunnan jäsenenä. Tärkeää on aktiiviseksi kansalaiseksi kasvaminen, vaikuttaminen ja osallisuus. Oppilas tutustuu pienin askelin eri ammatteihin ja yrittäjyyteen.

Valinnaisilla tunneilla suunnittelu tapahtuu yhteistyössä oppilaiden kanssa ja tunneilla valmistellaan yksi tai useampi projekti. Projektin luonne voi vaihdella erilaisista teemoista tapahtumiin huomioiden käytettävissä olevat resurssit sekä oppilaiden taidot.

Tavoitteet	Sisältö-alueet	Laaja-alainen osaaminen	Valinnaisten tuntien sisällöt
T1 opastaa oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia rakentavasti	S1	L1, L2, L7	<i>Kiinnostuksen herättäminen yhdessä oivaltaen. Harjoitellaan yhdessä toimimisen alkeita:</i>

erilaisissa viestintäympäristöissä ja ilmaisemaan mielipiteensä			<ul style="list-style-type: none"> • löytöretki omiin kykyihin • toisten vahvuuksien tunnistaminen • yhteistoiminnallisuuteen kasvaminen.
T2 ohjata oppilasta huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojensa vaikutuksia ja huomioimaan toisten tarpeita ryhmäviestintätilanteissa	S1	L1, L2, L3, L7	Valinnaisen kurssin aikana oppilaat voivat tallentaa omaa toimintaansa ja tehtäviään portfolioon. Oppilasta ohjataan rohkeasti kokeilemaan myös digitaalisia työvälineitä portfolion koostamisessa. Tämän lisäksi kurssilla tutustutaan monipuolisesti eri aiheisiin. Kurssilla vierailaan valituissa kohteissa.
T3 ohjata oppilasta käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman avulla	S1	L1, L2, L4, L7	Mahdollisuuksina mm. koulun sisäinen työharjoittelu, koulun henkilökunnan tai eri yritysten kanssa yhteistyötä, oppilaat työntekijöinä, tukiopettajatoimintaa pienemmille luokille, yhteistyöhankkeet lähellä ja toimivien yritysten ja järjestöjen kanssa, esim. yritysvierailut.
T4 kannustaa oppilasta myönteiseen viestijäkuvaan sekä toimimaan erilaisissa, myös monimediaisissa, vuorovaikutustilanteissa	S1	L1, L2, L3, L4	Oppilas pohtii työn ja yrittäjyyden merkitystä elämässä ja yhteiskunnassa, esim. omien tuotteiden valmistaminen, suunnittelu ja hyödyntäminen.
T7 ohjata oppilasta tiedonhankintaan	S2	L1, L4, L5	Kurssilla käytetään erilaisia tiedon kanavia monipuolisesti. Harjoitellaan kriittistä medialukutaitoa eri medialähteitä tutkien ja hyödyntäen.
T9 rohkaista oppilasta ilmaisemaan kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ja vahvistamaan myönteistä kuvaa itsestään tekstien tuottajana	S3	L1, L2, L4, L7	Oppilas harjoittelee yrittäjyystaitoja, kehittää itsetuntemustaan sekä omien vahvuuksien ja heikkouksien tunnistamista. Oppilaassa herätellään intoa yrittää ja opitaan suhtautumaan rakentavasti omien ja muiden epäonnistumiseen.

Valinnaisen kurssin pohjana käytetään Nuori Yrittäjyys (2016)- materiaalia soveltuvin osin. Arvioinnin tukena voidaan käyttää vertaisarviointia, itsearviointia, valmiita tuotoksia ja innovatiivisia yrittäjyystaitoja.

Matematiikka

Valinnaisaine: Ohjelmointi ja robotiikka

Ohjelmoinnissa pyritään yksiselitteisten käskyjen antamiseen erilaisille laitteille – kuten roboteille – sellaisessa muodossa jota ne ymmärtävät. Ohjelmoinnin välineinä käytetään robotteja, tietokoneita ja erilaisia ohjelmistoja. Ohjelmointi harjoittaa pitkäjänteistä ongelmaratkaisutaitoa, loogista päättelyä, kriittistä omien ratkaisujen tarkastelua sekä kykyä erilaisten ratkaisujen hakemiseen.

Tavoitteet	Sisältö-alueet	Laaja-alainen osaaminen	Valinnaisten tuntien sisällöt
T5 ohjata ja tukea oppilasta ongelmanratkaisutaitojen kehittämisessä	S1	L1, L4, L5	Harjoitetaan loogista päättelyä. Tutustutaan tietokoneeseen ja ohjelmointiin ongelmanratkaisun näkökulmasta.

T14 innostaa oppilasta laatimaan toimintaohjeita tietokoneohjelmina graafisessa ohjelmointiympäristössä	S1	L1, L4, L5, L6	<i>Perehdytään tietokoneen rakenteeseen ja toimintaan ohjelmoinnin ja robotiikan välineenä. Opetellaan ohjelmoinnin peruskäsitteitä. Opetellaan ohjelmointia graafisessa ohjelmointiympäristössä. Tutustutaan erilaisiin robotteihin. Rakennetaan robotteja. Ohjataan ja ohjelmoidaan robotteja. Tutustutaan ohjelmointiin ja robotiikkaan vierailukäynneillä yrityksissä ja oppilaitoksissa.</i>

Musiikki

Musiikin valinnaiset tunnit painottavat toiminnallista musiikin opetusta ja oppilaan itseilmaisun kehittymistä laulaen ja soittaen. Tavoitteena on vahvistaa oppilaiden musiikillisia taitoja, esiintymistä ja yhdessä toimimista. Näin ollen valinnaisilla tunteilla syvennetään opetussuunnitelman tavoitteita T1, T2 ja T9.

Valinnaisten tuntien suunnittelu tapahtuu yhteistyössä oppilaiden kanssa ja heidän mielenkiinnonkohteidensa pohjalta voidaan valmistella yksi tai useampi projekti. Projektin luonne voi vaihdella erilaisista teemoista tapahtumiin huomioiden käytettävissä olevat resurssit sekä oppilaiden taidot. Projekti voidaan esittää koulun ulkopuolella esim. seuraaville tahoille: varhaiskasvatus, vanhuksat tai erilaiset järjestöt. Projekti voi olla suunniteltu myös koulun omiin tarpeisiin, kuten juhliin tai esitettäväksi huoltajille. Projekti voidaan toteuttaa yhteistyössä koulun kerhotoiminnan tai muiden taito- ja taideaineiden kanssa. Projektin eri vaiheissa yhteistyötä voidaan tehdä mahdollisuuksien mukaan myös paikallisten taide- ja kulttuurilaitosten kanssa.

Tavoitteet	Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Valinnaisten tuntien sisällöt
T1 rohkaista oppilasta osallistumaan yhteismusisointiin ja rakentamaan myönteistä yhteishenkeä yhteisössään	S1-S4	L2, L6, L7	Kiinnostuksen herättäminen yhteismusisointiin tutustumalla esim. johonkin musiikkiin tuotantoon (konserttikäynti tai tallenne) Yhteisten tavoitteiden asettaminen sekä tavoitteet omalle oppimiselle.
T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön ja laulamiseen sekä kehittämään keho-, rytm-, melodia- ja soitusosittimien soittotaitoaan musisoivan ryhmän jäsenenä	S1-S4	L2	Syvennetään musiikillisia tietoja ja taitoja: äänenkäyttö, laulaminen, soittaminen ja ilmaisutaidot. Tuotoksen mahdollinen esittämisvaihe.
T9 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistumaan tavoitteiden asettamiseen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin.	S1-S4	L1	Harjoitellaan itsearviointia ja omien tavoitteiden toteutumista opintojen aikana esim.

			oppimispäiväkirjojen avulla (perinteinen tai sähköinen päiväkirja).
--	--	--	---

Opettajan ohjaus ja rohkaiseva palaute erityisesti yhteistoiminnan ja musiikillisten taitojen harjoittamisessa on tärkeää oppilaalle koko projektin ajan. Annettu palaute sekä itsearviointi ohjaavat oppilasta kehittämään toimintaansa ryhmän jäsenenä.

Kuvataide

Kuvataiteen valinnaisilla tunneilla syvennetään tavoitteita T1-T6 sekä T9- T11 sekä sisältöjä S1- S3. Valinnaisia tunteja pyritään suunnittelemaan yhteistyössä oppilaiden kanssa. Heidän kiinnostuksen kohteitaan huomioidaan töiden ja projektien suunnittelussa. Aiheita pyritään käsittelemään laajemmin ja projektiluontoisesti, huomioiden paikalliset resurssit sekä oppilaiden taidot. Prosessit voivat olla pitkäkestoisia, useampia oppitunteja kestäviä. Oppilaat osallistuvat prosessin kaikkiin vaiheisiin; suunnitteluun, toteutukseen sekä arviointiin. Prosessin eri vaiheita voidaan toteuttaa yhdessä muiden oppiaineiden kanssa tai hyödyntäen paikallisia yrityksiä sekä yhteisöjä.

Tavoitteet	Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Valinnaisten tuntien sisällöt
T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen	S1, S2, S3	L1, L3, L4, L5	<i>Vierailut erilaisiin näyttelyihin, museoihin, kirkkoihin, kappeleihin ym. Myös virtuaalivierailut. Voidaan perehtyä syvällisemmin rakennettuun maisemaan ja arkkitehtuuriin.</i>
T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan sekä harjoittelemaan näkemystensä perustelemista	S1, S2, S3	L2, L4, L5, L6	<i>Harjoitellaan vuoropuhelua prosessin eri vaiheissa. Pyritään houkuttelemaan esiin mielikuvia, muistikuvia ja miellelyhtymiä.</i>
T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen	S1, S2, S3	L2, L3, L4, L5	<i>Harjoitellaan havaintojen ja ajatusten perustelua niin suullisesti kuin kirjallisestikin. Oppilas osallistuu keskusteluun työn/ projektin tavoitteista ja suunnittelee toteutusta yksin tai yhdessä opettajan ja muiden oppilaiden kanssa.</i>
T4 ohjata oppilasta käyttämään monipuolisesti erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä harjaannuttamaan kuvan tekemisen taitojaan	S1, S2, S3	L2, L3, L5, L6	<i>Harjoitellaan visuaalisten valintojen tekemistä pohtimalla ja keskustelemalla. Voidaan hyödyntää teknologiaa esim. tekemällä tietokonetaidetta ja käyttämällä kuvankäsittelyohjelmia. Oppilaiden omien mobiililaitteiden hyödyntäminen esim. valokuvauksessa, lyhytelokuvien, mainosten ym. tekemisessä.</i>

			<i>Kuvallisen materiaalin keruu voi tapahtua myös osittain vapaa-ajalla. Voidaan tehdä pelkkiä kokeiluja erilaisilla materiaaleilla ja välineillä ilman valmista tuotosta.</i>
T5 ohjata oppilasta tavoitteelliseen kuvallisten taitojen kehittämiseen yksin ja yhteistyössä muiden kanssa	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L5	<i>Parityöt ja ryhmätyöt mobiililaitteita ja teknologiaa hyödyntäen.</i>
T6 ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kuvallisen viestinnän tapoihin ja käyttämään kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7	<i>Luontotaidetta pareittain/ ryhmissä.</i>
T9 innostaa oppilasta kokeilemaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja omissa kuvissaan	S1, S2, S3	L1, L2, L5, L6	<i>Voidaan perehtyä syvällisemmin tunnettujen taiteilijoiden töihin ja heidän taiteeseensa vaikuttaneisiin tekijöihin. Harjoitellaan oman ja muiden työn sekä työskentelyn arvostusta positiivisen arvioinnin kautta.</i>
T10 ohjata oppilasta keskustelemaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista	S1, S2, S3	L3, L4, L6, L7	<i>Moninainen kierrätysmateriaalien käyttö. Samalla herätellään kierrätyksen ja uusiokäytön arvostusta.</i>
T11 kannustaa oppilasta ottamaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys kuvailmaisun sisältöjä ja toimintatapoja valitessaan	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7	<i>Voidaan tutustua suomalaiseen muotoiluun.</i>

Arvioinnin tueksi voidaan koota portfoliota, johon kuuluu valmiiden tuotosten lisäksi oppilaiden omaa sekä vertaisarviointia.

Käsityö

Tavoitteet	Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Valinnaisten tuntien sisällöt
T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta käsin tekemiseen sekä innostaa keksivään, kokeilevaan ja paikallisuutta hyödyntävään käsityöhön	S1-S6	L1, L2	<i>Otetaan oppilaat mukaan suunnittelemaan lukuvuoden alussa tarkempia sisältöjä omien kiinnostusten mukaan. Tutustutaan mahdollisuuksien mukaan paikallisiin käsityökohteisiin.</i>
T2 ohjata oppilasta hahmottamaan ja hallitsemaan kokonainen käsityöprosessi ja sen dokumentointi	S1-S6	L1, L5	<i>Syvennetään kokonaisen käsityöprosessin hahmottamista esimerkiksi tekemällä portfolio, johon on dokumentoitu prosessin eri vaiheet. Tutustutaan mahdollisuuksien mukaan paikallisten yritysten</i>

			<i>tuotesuunniteluun sekä tuotteiden eri valmistusvaiheisiin.</i>
T3 opastaa oppilasta suunnittelemaan ja valmistamaan yksin tai yhdessä käsityötuote tai -teos luottaen omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihin	S1-S4	L2, L4, L5	<i>Oppilas suunnittelee tuotteen omien tarpeiden ja taitotason mukaan.</i>
T4 ohjata oppilasta tunnistamaan käsitteistöä sekä tuntemaan monia erilaisia materiaaleja ja työstämään niitä tarkoituksenmukaisesti	S3, S5	L4, L6	<i>Syvennetään oppilaiden materiaalitietoisuutta (esimerkiksi puu, muovi, metalli, langat, kankaat, kierrätysmateriaalit.) Vierailaan mahdollisuuksien mukaan kierrätyskeskuksessa ja pohditaan sieltä löytyvien materiaalien hyödyntämistä. Kerrataan työn tekemisessä tarvittavien koneiden ja laitteiden toimintaperiaatteita. Pohditaan oman tuotteen tarkoituksenmukaisinta työstämistapaa.</i>
T5 kannustaa oppilasta toimimaan pitkäjännitteisesti ja vastuuntuntoisesti, huolehtimaan turvallisesta työskentelystä sekä valitsemaan ja käyttämään työhön sopivaa välineistöä.	S1-S5	L3, L6	<i>Työskennellään itse tehdyn suunnitelman perusteella. Kiinnitetään huomiota vastuuntuntoiseen ja turvalliseen työskentelyyn eri välineiden kanssa.</i>
T6 opastaa oppilasta käyttämään tieto – ja viestintäteknologiaa käsityön suunnittelussa, valmistamisessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa	S1, S2, S6	L5	<i>Hyödynnetään käytössä olevia laitteita prosessin eri vaiheissa esimerkiksi tiedonhaussa, suunnittelussa ja dokumentoinnissa (kuvat, videot, teksti).</i>
T7 ohjata oppilasta arvioimaan, arvostamaan ja tarkastelemaan vuorovaikutteisesti omaa ja muiden kokonaisen käsityön prosessia	S6	L1, L4, L7	<i>Prosessin aikana arvioidaan omaa työskentelyä sekä syvennetään vertaisarviointitaitoja. Pyritään hyödyntämään arviointeja sen hetkisissä sekä tulevissa prosesseissa.</i>
T8 herättää oppilas arvioimaan kulutus- ja tuotantotapoja kriittisesti	S1-S3, S5	L1, L3, L7	<i>Pohditaan kyseiselle tuotteelle tarkoituksenmukaisinta materiaalia eri näkökulmista (kestävyys, laatu, ekologisuus...) Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan kierrätysmateriaaleja.</i>

Liikunta

Tavoitteet	Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Valinnaisten tuntien sisällöt
T1 kannustaa oppilaita fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntatehtäviä ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen	S1	L1, L3	<i>Annetaan myös oppilaille tilaisuus vaikuttaa monipuolisiin sisältöihin. Kokeillaan mahdollisuuksien mukaan uusia liikuntamuotoja.</i>
T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja	S1	L1, L3, L4	<i>Kehitetään itse harjoitteita, joissa harjaannutetaan havaintomotorisia taitoja. Esim. hippaleikkien ja pallopelien keksiminen.</i>
T4 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan että soveltamaan välineenkäsittelytaitojaan monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä käyttämällä erilaisia välineitä eri vuodenaikoina erilaisissa tilanteissa	S1	L3	<i>Ohjataan oppilasta kokeilemaan eri liikuntavälineitä poikkeavissa ympäristöissä. Teknologian hyödyntäminen liikuntatunneilla mahdollisuuksien mukaan.</i>
T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa	S1	L3	<i>Ohjataan oppilasta pitämään huolta omasta fyysisestä kunnosta häntä motivoivalla tavalla. Esitellään monipuolisesti harjoitteita, joiden avulla oppilas pystyy kehittämään ja ylläpitämään fyysisiä ominaisuuksiaan. Esimerkiksi teknologian hyödyntäminen oman fyysisen kunnan seuraamisessa.</i>
T6 opettaa uimataito, jotta oppilas pystyy liikkumaan vedessä ja pelastautumaan vedestä	S1	L3	<i>Mahdollisuuksien mukaan syvennetään vesiliikuntataitoja.</i>
T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla	S1	L3, L6, L7	<i>Ohjataan oppilasta ymmärtämään lihahuollon merkitys ja toimimaan aktiivisesti oman kehonhuollon hyväksi Esim. alkulämmittelyjen ja loppuverryttely ohjaaminen ryhmälle</i>
T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätämään toimintaansa ja tunnelmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen	S2	L2, L3, L6, L7	<i>Yhteiset tehtävät, leikit yms. harjoitteet, joissa huomioidaan ja autetaan toisia. Opitaan vastuuta omasta toiminnasta ja sovitusta säännöistä. Yhteistoiminnallisuuden korostaminen. Oppilasta ohjataan sääntöjen noudattamiseen valvontaan esim. leikeissä tuomarina toimimiseen.</i>

T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista	S2	L2, L6, L7	<i>Harjoitellaan välineiden huoltamista.</i>
T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja	S3	L1, L2, L3	<i>Kannustaa oppilaita huolehtimaan omasta toimintakyvystään. Rohkaista ja kannustaa oppilasta ottamaan osaa vapaa-ajan liikuntaan esimerkiksi lajiesittelyiden avulla. Esimerkiksi liikuntapäiväkirjan pitäminen lyhyellä ajanjaksolla.</i>
T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevydestä ja yhteisöllisyydestä	S3	L1, L2	<i>Välituntiturnauksien järjestäminen.</i>